

ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА ТА КРИМІНОЛОГІЇ

УДК 343.535

DOI <https://doi.org/10.32850/2414-4207.2019-9.30>

СУБ'ЄКТ ЗЛОЧИНІВ У СФЕРІ БАНКРУТСТВА

Ключик Юлія Валеріївна,
аспірантка кафедри
кримінального права
(Інститут права
імені Володимира Сташиса
Класичного приватного університету,
м. Запоріжжя, Україна)

Статтю присвячено дослідженню та визначенню суб'єкта вчинення злочинів, передбачених статтями 218-1, 219, 220-1, 220-2 Кримінального кодексу України. Метою статті було визначення суб'єкта вчинення таких злочинів, як: доведення банку до неплатоспроможності; доведення до банкрутства; порушення порядку ведення бази даних про вкладників або порядку формування звітності та фальсифікація фінансових документів та звітності фінансової організації, приховування неплатоспроможності фінансової установи або підстав для відкликання (анулювання) ліцензії фінансової установи. У результаті дослідження було зроблено ряд висновків. Визначено, що суб'єкт злочинів у сфері банкрутства володіє всіма ознаками загального суб'єкта, тобто це фізична осудна особа, яка вчинила злочин у віці, з якого може наставати кримінальна відповідальність (шістнадцять років). Зазначено, що суб'єкт цих злочинів наділений додатковими спеціальними ознаками (спеціальний суб'єкт), якими можуть виступати: професійні обов'язки особи; її службове становище; особливі відносини між винним та потерпілим; державно-правовий стан особи; її відношення до військової служби; участь особи у судовому процесі; особливості фізичних властивостей особи тощо. Наголошено, що такими суб'єктами злочинів можуть виступати в залежності від конкретного складу злочину: особа, пов'язана з банком; громадянин – засновник (учасник) суб'єкта господарської діяльності; службова особа суб'єкта господарської діяльності; керівник банку; службова особа банку; службова особа фінансової установи; особа, професійними обов'язками якої охоплюється здійснення у фінансовій установі дій, пов'язаних із: веденням документів або реєстрів бухгалтерського обліку останньої; веденням звітності фінансової установи.

Ключові слова: доведення до банкрутства, доведення до неплатоспроможності, база даних, фальсифікація фінансових документів, пов'язана з банком особа, засновник, учасник, службова особа, керівник.

A SUBJECT OF CRIMES IN THE FIELD OF BANKRUPTCY

Klyuchik Yuliya Valerievna,
Graduate Student of Criminal Law
(Institute of Law
named after Vladimir Stashisa
of Classic Private University,
Zaporizhzhia, Ukraine)

The article is sanctified to research and determination of subject of committing crime, envisaged by the articles 218-1, 219, 220-1, 220-2 Criminal codes of Ukraine. The purpose of the article was to identify the subject of such crimes as: bringing the bank to insolvency; bankruptcy; breach of the procedure for maintaining the depositor database or the procedure for reporting and falsification of financial documents and reports of a financial institution, concealment of insolvency of a financial institution or grounds for revocation (revocation) of a financial institution's license. The study resulted in a number of conclusions. Bankruptcy offender was found to possess all the characteristics of a general subject, that is, a natural convicted person who committed a crime at the age of criminal liability (sixteen years). It is noted that the subject of these crimes is endowed with additional special features (special subject), which may be: professional duties of the person; her official position; special relationships between the perpetrator and the victim; state legal status of the person; its relation to military service; the person's participation in the trial; peculiarities of the physical properties of the person, etc. It is emphasized that the following may be involved in the crime, depending on the particular crime: the person associated with the bank; citizen – founder (participant) of a business entity; an official of a business entity; the head of the bank; an official of the bank; an official of a financial institution; a person whose professional responsibilities include performing activities in the financial institution related to: keeping the records or accounting records of the latter; keeping the financial institution's accounts.

Key words: bankruptcy, taking to insolvency, database, falsification of financial documents, person, founder, participant, official person, leader.

Вступ. Ефективність фінансової системи є однією з необхідних умов розвитку економіки держави. Забезпечення її стабільності – це одне з першочергових завдань, яке необхідно вирішувати на шляху України до європейського економічного простору. Одним із вкрай негативних факторів, що впливають на фінансову систему, є випадки кримінального банкрутства господарюючих суб'єктів (юридичних осіб) або фінансових установ. Тож і без того хитка економічна ситуація в країні потребує захисту, зокрема і кримінально-правового характеру.

У розділі VII Особливої частини Кримінального кодексу України (далі – КК України) «Злочини у сфері господарської діяльності» передбачено чотири склади злочинів, які, в тому або іншому ступені, регулюють кримінальну відповідальність за кримінальне банкрутство. Це: ст. 218-1 «Доведення банку до неплатоспроможності»; ст. 219 «Доведення до банкрутства»; ст. 220-1 «Порушення порядку ведення бази даних про вкладників або порядку формування звітності»; ст. 220-2 «Фальсифікація фінансових документів та звітності фінансової організації, приховування неплатоспроможності фінансової установи або підстав для відкликання (анулювання) ліцензії фінансової установи».

Дослідженню злочинів, пов'язаних із банкрутством, присвячували свої наукові праці П.П. Андрушко, І.Н. Бенедисюк, Грек Б.М., Н.О. Гуторова, Є.М. Васілін, О.О. Дудоров, О.Є. Звірко, А.М. Клочко, В.М. Кирилко, І.А. Клепицький, Б.Н. Колб, М.Й. Коржан-

ський, Костенко О.М., О.О. Круглова, Н.А. Лопашенко, В.Н. Лук'янов, Н.М. Ляпунова, І.Ю. Михалев, М.І. Мельник, Р.О. Мовчан, О.І. Перепелиця, А.М. Ришелюк, В.В. Сташис, Є.Л. Стрельцов, М.В. Талан, В.Я. Тацій, М.І. Хавронюк. Але, незважаючи на значний внесок, зроблений науковцями у вирішення проблем кримінально-правової характеристики цих злочинів, кримінальної відповідальності за їх вчинення, протидії вчиненню даних злочинних діянь, певні питання із цієї проблематики так і лишаються остаточно не вирішеними. Так, наприклад, це стосується визначення суб'єкта вчинення злочинів у сфері банкрутства.

Мета статті. Визначення суб'єкта вчинення злочинів: доведення банку до неплатоспроможності; доведення до банкрутства; порушення порядку ведення бази даних про вкладників або порядку формування звітності та фальсифікація фінансових документів та звітності фінансової організації, приховування неплатоспроможності фінансової установи або підстав для відкликання (анулювання) ліцензії фінансової установи.

Результати дослідження. Відповідно до кримінального законодавства України суб'єктом злочину може бути фізична осудна особа, яка вчинила злочин у віці, з якого відповідно до КК може наставати кримінальна відповідальність (ч. 1 ст. 18) [1].

Під осудністю розуміється такий стан особи, за якого вона під час вчинення злочину могла усвідомлювати свої дії (бездіяльність) і керувати ними. Не підлягає кримінальній відповідальності особа, яка під час вчинення суспільно небезпечного діяння, передбаченого КК України, перебувала в стані неосудності, тобто не могла усвідомлювати свої дії (бездіяльність) або керувати ними внаслідок хронічного психічного захворювання, тимчасового розладу психічної діяльності, недоумства або іншого хворобливого стану психіки (ч.ч. 1, 2 ст. 19) [1].

Законодавець сформулював вказані норми таким чином, що стан оцінки осудності чи неосудності особи визначається за юридичним та медичним критеріями.

Юридичний критерій неосудності складається з таких ознак, як:

- 1) інтелектуальна – якщо особа не могла усвідомлювати свої дії або бездіяльність;
- 2) вольова – якщо особа не могла керувати своїми діями або бездіяльністю.

Медичний критерій неосудності характеризує наявність хоча б однієї із чотирьох ознак:

- 1) хронічне психічне захворювання;
- 2) тимчасовий розлад психічної діяльності;
- 3) недоумство;
- 4) інший хворобливий стан психіки особи (ч. 2 ст. 19 КК України).

Ще однією обов'язковою ознакою суб'єкта злочину є досягнення особою на момент вчинення злочинного діяння певного віку – шістнадцяти років. Виключення становлять склади злочинів, перерахованих у ч. 2 ст. 22 КК України, а саме: умисне вбивство (ст.ст. 115-117), посягання на життя державного чи громадського діяча, працівника правоохоронного органу, члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону або військовослужбовця, судді, народного засідателя чи присяжного у зв'язку з їхньою діяльністю, пов'язаною зі здійсненням правосуддя, захисника чи представника особи у зв'язку з діяльністю, пов'язаною з наданням правової допомоги, представника іноземної держави (ст.ст. 112, 348, 379, 400, 443), умисне тяжке тілесне ушкодження (ст.ст. 121, ч. третя ст.ст. 345, 346, 350, 377, 398), умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження (ст.ст. 122, ч. друга ст.ст. 345, 346, 350, 377, 398), диверсія (ст. 113), бандитизм (ст. 257), терористичний акт (ст. 258), захоплення заручників (ст.ст. 147 і 349), зґвалтування (ст. 152), сексуальне насильство (ст. 153), крадіжка (ст. 185, ч. 1 ст.ст. 262, 308), грабіж (ст.ст. 186, 262, 308), розбій (ст. 187, ч. 3 ст.ст. 262,

308), вимагання (ст.ст. 189, 262, 308), умисне знищення або пошкодження майна (ч. 2 ст.ст. 194, 347, 352, 378, ч. 2 та 3 ст. 399), пошкодження шляхів сполучення і транспортних засобів (ст. 277), угон або захоплення залізничного рухомого складу, повітряного, морського чи річкового судна (ст. 278), незаконне заволодіння транспортним засобом (ч. 2, 3 ст. 289), хуліганство (ст. 296) [1].

Отже, в першу чергу, суб'єкта вчинення злочинів 218-1, 219, 220-1, 220-2 КК України (фізичну особу) характеризують такі ознаки, як осудність та досягнення шістнадцятирічного віку. Крім того, в більшій частині цих норм законодавець безпосередньо передбачає і інші ознаки, які характеризують винну особу. Так, у ч. 1 ст. 218-1 «Доведення банку до неплатоспроможності» зазначається, що даний злочин може бути вчинено лише особою пов'язаною з банком. Для ст. 219 «Доведення до банкрутства» це: громадянин – засновник (учасник) або службова особа суб'єкта господарської діяльності. Стаття 220-1 «Порушення порядку ведення бази даних про вкладників або порядку формування звітності» передбачає кримінальну відповідальність за цей злочин у разі вчинення його керівником або іншою службовою особою банку. У ст. 220-2 «Фальсифікація фінансових документів та звітності фінансової організації, приховування неплатоспроможності фінансової установи або підстав для відкликання (анулювання) ліцензії фінансової установи» законодавець не передбачив безпосередньо якихось особливих ознак суб'єкта вчинення даного злочину, але щодо наявності останніх можна дійти висновку, враховуючи специфіку побудови диспозиції та бланкетний характер статті.

У випадках, коли, окрім загальних ознак суб'єкта злочину, винній особі мають бути притаманні також якісь особливі характеристики, – йдеться мова про спеціального суб'єкта. Відповідно до ч. 2 ст. 18 КК України Спеціальним суб'єктом злочину є фізична осудна особа, яка вчинила у віці, з якого може наставати кримінальна відповідальність, злочин, суб'єктом якого може бути лише певна особа [1].

Однак у науці кримінального права немає єдиної думки щодо визначення поняття та ознак спеціального суб'єкта. Дехто з науковців вважають спеціальним суб'єктом особу, яка, крім ознак загального суб'єкта, наділена ще й певними додатковими (специфічними) якостями [2, с. 79; 3, с. 59]. Існує і інша точка зору із цієї проблематики, відповідно до якої спеціальним суб'єктом злочину є особа, яка має ще й особливі додаткові ознаки, що дають можливість притягнути таку особу до кримінальної відповідальності [4, с. 46]. Також зазначається, що спеціальним суб'єктом слід визнавати особу, яка саме на момент вчинення злочину була наділена додатковою ознакою [5, с. 302]. В юридичній літературі навіть має місце думка, за якою однією зі специфічних ознак спеціального суб'єкта злочину є вчинення ним злочину повторно, оскільки неоднократність вчинення злочинних діянь свідчить про підвищену соціальну небезпечність такого суб'єкта [6, с. 200].

Більшість науковців, досліджуючи проблему спеціального суб'єкта злочину, поділяють його ознаки на певні групи. Так, наприклад, О.О. Дудоров пропонує виділяти три великі групи таких ознак: 1) такі, що характеризують соціальну роль і правове становище суб'єкта; 2) фізичні властивості суб'єкта; 3) взаємовідносини суб'єкта з потерпілим [7, с. 80].

На наш погляд, така класифікація є дещо завузькою та потребує певної конкретизації. Якщо навести приклади деяких зі складів злочинів, передбачених конкретними статтями Особливої частини КК України, то слід зазначити, що спеціальним суб'єктом може виступати, наприклад: службова особа (розділ XVII КК України); військовий або військовозобов'язаний (розділ XIX КК України); особа, яка є громадянином України (ст. 111 «Державна зрада»); мати новонародженої дитини (ст. 117 «Умисне вбив-

ство матір'ю своєї новонародженої дитини»); особи, від яких потерпілий перебував у матеріальній або іншій залежності (ч. 2 ст. 120 «Доведення до самогубства»); медичний працівник (ст. 139 «Ненадання допомоги хворому медичним працівником»); повнолітня особа (ст. 155 «Статеві зносини з особою, яка не досягла шістнадцятирічного віку»); свідок вчинення злочину, експерт, перекладач (ст. 385 «Відмова свідка від давання показань або відмова експерта чи перекладача від виконання покладених на них обов'язків») тощо.

Тобто як особливі (спеціальні, додаткові) ознаки суб'єкту злочину можуть виступати: професійні обов'язки особи; її службове становище; особливі відносини між винним та потерпілим; державно-правовий стан особи; її відношення до військової служби; участь особи у судовому процесі; особливості фізичних властивостей особи. Також сюди можна віднести таку ознаку, як спеціальне відношення особи до предмету злочину. Наприклад, у ст. 191 КК України «Привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем» наголошується на тому, що привласнення чи розтрата чужого майна можливе, лише якщо таке майно було ввірене особі чи перебувало в її віданні [1]. У даному випадку винна особа фактично наділена двома спеціальними ознаками: є службовою особою та має спеціальне відношення до предмету злочину (майна).

Отже, серед перелічених ознак, що можуть бути притаманними спеціальному суб'єкту злочину, для злочинних діянь, передбачених статтями 218-1, 219, 220-1, 220-2 КК України, характерними є наявність у винного певних професійних обов'язків та службове становище. А якщо згадати, що дійсний власник господарюючого суб'єкта чи фінансової установи не завжди є службовою особою, то тут можна називати і ознаку «спеціальне відношення особи до предмету злочину».

У диспозиції ст. 218-1 передбачено, що даний злочин вчинюється пов'язаною з банком особою, а термін «пов'язана з банком особа» вживається у значенні, визначеному Законом України «Про банки і банківську діяльність» [1]. Стаття 52 (ч. 1) зазначеного нормативного акта наголошує, що пов'язаними з банком особами є:

- 1) контролери банку;
- 2) особи, які мають істотну участь у банку, та особи, через яких ці особи здійснюють опосередковане володіння істотною участю в банку;
- 3) керівники банку, керівник служби внутрішнього аудиту, керівники та члени комітетів банку;
- 4) споріднені та афілійовані особи банку, в тому числі учасники банківської групи;
- 5) особи, які мають істотну участь у споріднених та афілійованих особах банку;
- 6) керівники юридичних осіб та керівники банків, які є спорідненими та афілійованими особами банку, керівник служби внутрішнього аудиту, керівники та члени комітетів цих осіб;
- 7) асоційовані особи фізичних осіб, зазначених у пунктах 1-6 цієї частини;
- 8) юридичні особи, в яких фізичні особи, зазначені в цій частині, є керівниками або власниками істотної участі;
- 9) будь-яка особа, через яку проводиться операція в інтересах осіб, зазначених у цій частині, та на яку здійснюють вплив під час проведення такої операції особи, зазначені в цій частині, через трудові, цивільні та інші відносини [8].

Це є досить вичерпаний перелік, завдяки якому з'явилася можливість притягнення до кримінальної відповідальності не лише осіб, які безпосередньо здійснюють управління банком, але й його реальних власників. Але виникають і певні складності. Так, наприклад, законодавець у ч. 3 ст. 52 вказаного Закону покладає на Національний банк України (далі – НБУ) обов'язок самостійно визначати пов'язаних з банком осіб,

зазначаючи: «Національний банк України під час здійснення банківського нагляду має право визначати пов'язаними з банком особами фізичних та юридичних осіб, зазначених у пунктах 1-9 частини першої цієї статті, за наявності ознак, визначених у нормативно-правових актах Національного банку України, з урахуванням характеру взаємовідносин, операцій та наявності інших зв'язків із банком» [8]. Це значно розширює права НБУ та разом із тим створює сприятливі умови для, як слушно зазначає М.О. Саєнко, корупційних зловживань [9].

Суб'єктом злочину доведення до банкрутства відповідно до ст. 219 КК України є громадянин – засновник (учасник) або службова особа суб'єкта господарської діяльності.

Щодо визначення суб'єкта цього злочину, то тут думки в юридичних наукових колах дещо різняться. Одні автори схиляються до думки про те, що суб'єктом доведення до банкрутства слід вважати, по-перше, особу, якій притаманні ознаки загального суб'єкта злочину (фізична осудна особа, яка досягла шістнадцятирічного віку), по-друге – яку характеризують спеціальні ознаки. Це має бути громадян-засновник (учасник) або службова особа суб'єкта господарської діяльності (юридичної особи) незалежно від форми власності, до компетенції яких входить обов'язок саме захищати інтереси останнього та запобігати його фінансовій неспроможності [10, с. 504]. Але тоді виникає питання, яким чином визначати, а чи входило в обов'язок особи захист інтересів підприємства? Трапляються непоодинокі випадки, коли безпосередньо власник (засновник, учасник) юридичної особи доводить власне підприємство до банкрутства, переслідуючи якісь власні інтереси, які суперечать інтересам господарюючого суб'єкта (наприклад – ухиляння від виконання своїх фінансових зобов'язань). Що стосується службової особи, то закон визначає лише такі її обов'язки, як виконання ними організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських функцій на постійній основі або тимчасово, але ніяк не безпосередню охорону інтересів підприємства.

Відповідно до думки інших авторів суб'єктом розглядуваного злочину можуть виступати засновник, учасник або службова особа юридичної особи – суб'єкта господарської діяльності, які, виходячи з організаційно-правової форми відповідної юридичної особи, мають повноваження, необхідні для вчинення передбачених ст. 219 суспільно небезпечних дій [11, с. 666]. Така точка зору видається правильною, оскільки, як показує практика, суспільно небезпечні дії, що полягають у доведенні до стійкої фінансової неспроможності суб'єкта господарської діяльності, можуть бути вчинені саме за наявності у винної особи таких можливостей, зумовлених службовим положенням або спеціальним відношенням такої особи (наявність впливу) до господарюючого суб'єкта (власник, засновник, учасник).

Зазначене також відноситься і до ст. 220-1 «Порушення порядку ведення бази даних про вкладників або порядку формування звітності», яка передбачає кримінальну відповідальність за цей злочин, якщо його вчинено керівником або іншою службовою особою банку. У цьому випадку суб'єктом злочину є службова особа банку, тобто така, яка в даній установі постійно, тимчасово чи за спеціальним повноваженням обіймає посаду, пов'язану з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських функцій, або виконує такі функції за спеціальним повноваженням, яким особа наділяється повноважним органом чи повноважною службовою особою банку.

Керівником виступає особа, яка здійснює безпосереднє одноособове керівництво банком або є членом виконавчого органу чи ради директорів банку [11, с. 506].

Суб'єкт вчинення злочину «Фальсифікація фінансових документів та звітності фінансової організації, приховування неплатоспроможності фінансової установи або підстав для відкликання (анулювання) ліцензії фінансової установи» (ст. 220-2 КК України) безпосередньо не передбачений законодавцем.

Цей злочин вчинюється проти інтересів фінансової установи. До таких установ відносяться:

- 1) банки;
- 2) кредитні спілки;
- 3) ломбарди;
- 4) лізингові компанії;
- 5) довірчі товариства;
- 6) страхові компанії;
- 7) установи накопичувального пенсійного забезпечення;
- 8) інвестиційні фонди і компанії;
- 9) інші юридичні особи, виключним видом діяльності яких є надання фінансових послуг, а у випадках, прямо визначених законом, – інші послуги (операції), пов'язані з наданням фінансових послуг [11, с. 507].

Також, урахувавши, що об'єктивна сторона цього злочинного діяння виражається у внесенні змін до документів або реєстрів бухгалтерського обліку або внесенні у звітність фінансової установи завідомо неповних або недостовірних відомостей про угоди, зобов'язання, майно установи, в тому числі яке перебуває в довірчому управлінні, чи про фінансовий стан установи, чи підтвердженні такої інформації, наданні такої інформації Національному банку України, опублікуванні чи розкритті такої інформації в порядку, визначеному законодавством України, то можна дійти висновку, що суб'єктом даного злочину є службова особа фінансової установи або інша особа, службовими чи професійними обов'язками якої охоплюється здійснення зазначених вище дій.

Отже, підсумовуючи написане, можна дійти висновків.

По-перше, суб'єкт злочинів у сфері банкрутства володіє всіма ознаками загального суб'єкта, тобто це фізична осудна особа, яка вчинила злочин у віці, з якого може наставати кримінальна відповідальність (шістнадцять років).

По-друге, суб'єкт цих злочинів наділений додатковими спеціальними ознаками (спеціальний суб'єкт);

По-третє, такими суб'єктами можуть виступати в залежності від конкретного складу злочину:

- 1) особа, пов'язана з банком;
- 2) громадянин – засновник (учасник) суб'єкта господарської діяльності;
- 3) службова особа суб'єкта господарської діяльності;
- 4) керівник банку;
- 5) службова особа банку;
- 6) службова особа фінансової установи;
- 7) особа, професійними обов'язками якої охоплюється здійснення у фінансовій установі дій, пов'язаних із: веденням документів або реєстрів бухгалтерського обліку останньої; веденням звітності фінансової установи.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний кодекс України : закон України від 05.04.2001 № 2341-03. URL : <http://zakon1.rada.gov.ua>.
2. Кримінальне право України. Загальна та особлива частина / За заг. ред. В.М. Стратонова. Київ : Істина, 2007. 400 с.
3. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України. У 2 т. Т. 1 / За заг. ред. П.П. Андрушка, В.Г. Гончаренка, Є.В. Фесенка. Київ : Алерта, 2009. 964 с.
4. Рашковская Ш.С. Советское уголовное право. Москва, 1972. 365 с.

5. Газдайка-Василишин І.Б. Ознаки суб'єкта злочину у складах некорисливих злочинів проти власності. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2010. № 1. С. 296–304.
6. Павлов В.Г. Суб'єкт преступлення. Санкт-Петербург : Юридический центр Пресс, 2001. 318 с.
7. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / За заг. ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. Київ : Юридична думка, 2012. 1316 с.
8. Закон України «Про банки і банківську діяльність». *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2001. № 5-6. Ст. 30. URL : <http://zakon1.rada.gov.ua>.
9. Саєнко М.О. Відповідальність перших осіб перед клієнтами: ілюзія чи реальність? *Юрист Закон*. № 8. 2015. URL : <http://lclaw.knu.ua/index>.
10. Перепелиця О.І., Кириченко В.М., Тацій В.Я. Злочини у сфері господарської діяльності. Кримінальне право України. Особлива частина / За заг. ред. В.Я. Тація, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. Харків : Право, 2015. 605 с.
11. Працюк О.В., Черней В.В. Злочини у сфері господарської діяльності. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України / За заг. ред. О.М. Джужи, А.В. Савченка, В.В. Чернея. Київ : Юрінком Інтер. 1315 с.

УДК 343.8

DOI <https://doi.org/10.32850/2414-4207.2019-9.31>

ПРО ДЕЯКІ ТАКТИКО-ТЕХНІЧНІ ДАНІ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАСОБІВ, ЩО ЗАСТОСОВУЮТЬСЯ В УКРАЇНІ ДО ЗАСУДЖЕНИХ, ПОЗБАВЛЕНИХ ВОЛІ

Колб Іван Олександрович,
кандидат юридичних наук,
начальник відділу нагляду
за додержанням законів
при виконанні судових рішень
у кримінальних
провадженнях та інших заходів
примусового характеру прокуратури
Київської області
(м. Київ, Україна)

У статті проаналізовано деякі тактико-технічні дані спеціальних засобів, що застосовуються в Україні до засуджених, позбавлених волі. Зазначено, що в Україні до осіб, позбавлених волі, застосовуються відповідні заходи угамування, включаючи спеціальні засоби, перелік та порядок застосування яких на сьогодні не відповідає не тільки нормам національного законодавства, але й міжнародного права, особливо в контексті дотримання при цьому принципів гуманізму, доцільності та законності. У статті здійснена характеристика кожного окремо взятого спеціального засобу, що відповідно до кримінально-виконавчого законодавства України застосовується до засуджених у місцях позбавлення волі, визначено рівень їх впливу на особу правопорушника, а також розроблено комплекс науково обґрунтованих пропозицій, спрямованих на удосконалення правового механізму в цьому напрямі. Зазначено, що в контексті вибраної тематики статті дослідження вчених, які досить активно та предметно